

- PROJEKT -

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Plan współpracy rozwojowej w 2022 roku

realizowany za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ze środków rezerwy celowej przeznaczonej na współpracę rozwojową, ze środków MSZ oraz ze środków innych organów administracji publicznej działających w obszarze współpracy rozwojowej

Warszawa,

Spis treści

Wstęp	4
Część pierwsza	5
I. Priorytety geograficzne i tematyczne współpracy rozwojowej, finansowanej ze środków MSZ oraz ze środków rezerwy celowej przeznaczonej na dwustronną współpracę rozwojową	5
A. WYBRANE KRAJE PARTNERSTWA WSCHODNIEGO	6
BIAŁORUŚ	6
GRUZJA	7
MOŁDAWIA	8
UKRAINA	10
B. AFRYKA SUBSAHARYJSKA	11
ETIOPIA, KENIA, SENEGAL, TANZANIA	11
C. BLISKI WSCHÓD	13
LIBAN	13
PALESTYNA	14
II. Priorytety horyzontalne polskiej współpracy rozwojowej	15
III. Pomoc humanitarna	16
IV. Edukacja globalna	18
V. Spójność polityk na rzecz rozwoju	18
VI. Walka ze skutkami COVID-19	19
VII. Współpraca z sektorem prywatnym	19
VIII. Współpraca rozwojowa w ramach organizacji międzynarodowych	20
IX. Działania informacyjne	20
X. Ocena skuteczności realizacji celów współpracy rozwojowej	20
XI. Formy i zasady współpracy z partnerami polskiej współpracy rozwojowej	21
A. Inicjatywy flagowe	21
B. Projekty realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki im podległe	22
C. Projekty realizowane za pośrednictwem organizacji pozarządowych, jednostek samorządu terytorialnego, publicznych szkół wyższych, instytutów badawczych, Polskiej Akademii Nauk oraz jej jednostek naukowych i organizacyjnych	22
D. Działania realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej	24
E. Projekty realizowane za pośrednictwem polskich placówek zagranicznych	25
F. Współpraca z międzynarodowymi instytucjami finansowymi	25
G. Twinning i TAIEX	26
XII. Podział środków w rezerwie celowej budżetu państwa przeznaczonej na współpracę rozwojową oraz w budżecie MSZ	26

Część trzecia	27
Udział Polski w realizacji polityki rozwojowej Unii Europejskiej	27
A. Składka do budżetu ogólnego UE	27
B. Składka na Europejski Fundusz Rozwoju (EFR).....	27
C. Udział Polski w finansowaniu Unijnego Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji.....	28
Załącznik III Matryca rezultatów działań „Polskiej pomocy”	29

Wstęp

Plan współpracy rozwojowej w 2022 r. jest drugim Planem, który realizuje założenia *Wieloletniego programu współpracy rozwojowej na lata 2021–2030 „Solidarność dla rozwoju”* (dalej jako „Program 2021–2030”).

Plan został opracowany zgodnie z ustawą z dnia 16 września 2011 r. o współpracy rozwojowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1425). Określa kierunki, cele i formy działań w obszarze współpracy rozwojowej oraz wysokość środków finansowych przede wszystkim kierowanych do krajów partnerskich za pośrednictwem instrumentów współpracy bilateralnej oraz wielostronnej.

Polska, poprzez współpracę rozwojową, chce przyczynić się do budowy bardziej zrównoważonego świata dla obecnych i przyszłych pokoleń. Podejmowane działania będą służyły wspieraniu krajów partnerskich polskiej współpracy rozwojowej w realizacji celów zrównoważonego rozwoju (CZR)¹.

¹ W niniejszym dokumencie przyjmujemy stosowanie skrótu CZR (cele zrównoważonego rozwoju) w miejsce SDGs (*Sustainable Development Goals*), stosując się do wykładni Rady Języka Polskiego z dnia 21 września 2020 r.

Część pierwsza

I. Priorytety geograficzne i tematyczne współpracy rozwojowej, finansowanej ze środków MSZ oraz ze środków rezerwy celowej przeznaczonej na dwustronną współpracę rozwojową

Priorytetowy zasięg geograficzny inicjatyw „Polskiej pomocy” w 2022 r. obejmuje:

- **cztery kraje Partnerstwa Wschodniego: Białoruś, Gruzję, Mołdawię i Ukrainę;**
- **dwa kraje Bliskiego Wschodu: Liban i Palestynę;**
- **cztery kraje Afryki Subsaharyjskiej: Etiopię, Kenię, Senegal i Tanzanię.**

Dodatkowo, w 2022 roku polska pomoc rozwojowa skierowana zostanie w większym stopniu do krajów Bałkanów Zachodnich: Albanii, Bośni i Hercegowiny, Czarnogóry, Kosowa, Macedonii Północnej i Serbii, aspirujących do członkostwa w Unii Europejskiej – jako wyraz wsparcia RP dla ich aspiracji i krajowych reform instytucjonalnych.

Zgodnie z priorytetami tematycznymi wyznaczonymi w Programie 2021–2030, którymi są:

- pokój, sprawiedliwość i silne instytucje
- równe szanse
 - edukacja
 - godna praca
 - przedsiębiorczość
 - redukcja nierówności
 - zrównoważone miasta
- zdrowie
- klimat i zasoby naturalne
 - czysta woda i warunki sanitarne
 - lasy i różnorodność biologiczna
 - odnawialne źródła energii,

będziemy wdrażać, wyznaczone w Agendzie ONZ 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju, cele zrównoważonego rozwoju, w szczególności założenia: celu 16. Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje, celu 4. Dobra jakość edukacji, celu 8. Wzrost gospodarczy i godna praca, celu 10. Mniej nierówności, celu 3. Dobre zdrowie i jakość życia, celu 6. Czysta woda i warunki sanitarne, celu 11. Zrównoważone miasta i społeczności oraz celu 13. Działania w dziedzinie klimatu.

Plan zawiera również informacje na temat wielostronnego wymiaru współpracy rozwojowej Polski, w tym przede wszystkim w ramach Unii Europejskiej oraz organizacji międzynarodowych (OECD, System Narodów Zjednoczonych i inne).

Działania podejmowane w ramach polskiej współpracy rozwojowej nakierowane zostaną w znacznym stopniu na zapewnienie skutecznej ochrony osobom prześladowanym ze względu na religię i wyznanie lub inne przekonania – zarówno poprzez udzielanie pomocy ofiarom takich prześladowań, jak i kierowanie wsparcia do rządów i instytucji walczących z ich przejawami i przyczynami.

Dodatkowo, Plan współpracy rozwojowej w 2022 r. będzie nadal realizowany w kontekście skutków globalnej pandemii COVID-19, które w wymiarze społeczno-gospodarczym będą odczuwalne przez najbliższe lata. Stąd działania „Polskiej pomocy” zostaną skoncentrowane na niwelowaniu negatywnych efektów pandemii w krajach priorytetowych.

W ramach ustalonych priorytetów tematycznych, wśród możliwych działań rozwojowych mogą znaleźć się inicjatywy polegające na wzmacnianiu profilaktyki zdrowotnej, leczeniu czy też wsparciu sektorów gospodarki szczególnie dotkniętych następstwami pandemii.

Niezależnie od wskazanych priorytetów geograficznych, „Polska pomoc” kierowana będzie do krajów, w których wystąpią zwiększone potrzeby wynikające z międzynarodowej sytuacji politycznej, priorytetów polskiej polityki zagranicznej lub zdarzeń o charakterze kryzysowym. W 2022 r. działania takie podejmowane będą w szczególności w stosunku do Armenii, w związku z kryzysem wywołanym konfliktem zbrojnym w rejonie Górskiego Karabachu oraz w celu zapobiegania skutkom kryzysu w Afganistanie.

W 2022 r. cele związane ze wspieraniem zrównoważonego rozwoju miast będą realizowane w kontekście organizowanej w Katowicach 11. sesji Światowego Forum Miejskiego (ang. World Urban Forum – WUF). Wydarzenie jest organizowane we współpracy i pod auspicjami programu ONZ ds. Osiedli Ludzkich (UN-Habitat), realizującego działania na rzecz 11. Celu Zrównoważonego Rozwoju „Zrównoważone miasta i społeczności”. WUF jest platformą skupiającą szerokie spektrum podmiotów i partnerów działających w tematyce miejskiej, a w szczególności aktywnie angażuje przedstawicieli krajów najślabiej rozwiniętych w działania na rzecz zrównoważonego rozwoju miast.

A. WYBRANE KRAJE PARTNERSTWA WSCHODNIEGO

BIAŁORUŚ

1. Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje (CZR 16)

- a) Budowa społeczeństwa obywatelskiego, w tym zapewnienie elastycznego, inkluzywnego, partycypacyjnego i reprezentatywnego procesu podejmowania decyzji na wszystkich szczeblach administracji
- b) Promocja i wspieranie dobrego rządzenia, przestrzegania praw człowieka i stosowania zasad demokracji, w tym dostępu do rzetelnej informacji

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej. Działania służące osiągnięciu rezultatu b) będą realizowane dodatkowo za pośrednictwem organów administracji rządowej.

2. Równe szanse – edukacja (CZR 4)

- a) Ułatwianie dostępu do wysokiej jakości edukacji i kształcenia zawodowego
- b) Poprawa stanu infrastruktury placówek edukacyjnych, uwzględniająca potrzeby osób z niepełnosprawnością
- c) Wsparcie systemu edukacji i szkoleń dzieci oraz osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym podnoszenie kompetencji kadr nauczycielskich

Działania służące osiągnięciu rezultatu a) będą realizowane za pośrednictwem organów administracji rządowej. Działania służące osiągnięciu rezultatu b) i c) będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2022”.

3. Równe szanse – przedsiębiorczość (CZR 8)

- a) Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, m.in. poprzez transfer technologii i wiedzy służących innowacyjności gospodarczej
- b) Wsparcie wdrażania polityk promujących zrównoważoną turystykę, która umożliwi tworzenie miejsc pracy oraz promocję lokalnych produktów i dziedzictwa przyrodniczego

Działania służące osiągnięciu rezultatu a) i b) będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2022”.

4. Zdrowie (CZR 3)

- a) Poprawa jakości i dostępności do opieki zdrowotnej oraz usług społecznych dla grup marginalizowanych, w tym dla osób z niepełnosprawnością, dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej oraz ofiar przemocy
- b) Wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej (podnoszenie kwalifikacji personelu, rozbudowa infrastruktury, doposażenie), m.in. w zakresie przeciwdziałania i leczenia chorób zakaźnych

Działania służące osiągnięciu rezultatu a) i b) będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2022”.

GRUZJA

1. Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje (CZR 16)

- a) Budowa profesjonalnych, transparentnych, działających dla dobra i bezpieczeństwa publicznego i zgodnie z prawem instytucji krajowych i lokalnych; w tym w zakresie kluczowych reform wynikających z Umowy Stowarzyszeniowej z UE
- b) Budowa społeczeństwa obywatelskiego, w tym zapewnienie elastycznego, inkluzywnego, partycypacyjnego i reprezentatywnego procesu podejmowania decyzji na wszystkich szczeblach administracji
- c) Rozwój krajowych i lokalnych systemów zarządzania kryzysowego, budowa zdolności administracji publicznej do zapobiegania klęskom żywiołowym i katastrofom, wynikającym z działalności człowieka i reagowania na ww. klęski i katastrofy, a także wzrost zdolności operacyjnych w tym zakresie

Działania służące osiągnięciu rezultatów w pkt. a) i c) będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2022” oraz za pośrednictwem organów administracji rządowej. Dodatkowo, rezultat opisany w pkt. b) będzie realizowany za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

2. Równe szanse – edukacja (CZR 4)

- a) Ułatwianie dostępu do wysokiej jakości edukacji i kształcenia zawodowego

- b) Poprawa stanu infrastruktury placówek edukacyjnych, uwzględniająca potrzeby osób z niepełnosprawnością
- c) Wsparcie systemu edukacji i szkoleń dzieci oraz osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym podnoszenie kompetencji kadr nauczycielskich

Działania służące osiągnięciu rezultatu a) będą realizowane za pośrednictwem organów administracji rządowej. Działania służące osiągnięciu rezultatu b) będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2022”. Działania służące osiągnięciu rezultatu c) będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2022 oraz za pośrednictwem organów administracji rządowej.

4. Równe szanse – przedsiębiorczość (CZR 8)

- a) Wsparcie regionalnych i lokalnych strategii rozwojowych skierowanych na zrównoważony wzrost gospodarczy
- b) Wsparcie wdrażania polityk promujących zrównoważoną turystykę, która umożliwi tworzenie miejsc pracy oraz promocję lokalnych produktów i dziedzictwa przyrodniczego
- c) Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, m. in. poprzez transfer technologii i wiedzy służących innowacyjności gospodarczej

Działania służące osiągnięciu rezultatu a) i b) będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2022” oraz za pośrednictwem organów administracji rządowej. Działania służące osiągnięciu rezultatu c) będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2022”.

5. Zdrowie (CZR 3)

- a) Poprawa jakości i dostępności do opieki zdrowotnej oraz usług społecznych dla grup marginalizowanych, w tym dla osób z niepełnosprawnością, dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej oraz ofiar przemocy

Działania służące osiągnięciu rezultatu a) będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2022”.

6. Klimat i zasoby naturalne (CZR 13)

- a) Wsparcie administracji publicznej na wszystkich szczeblach w zakresie zapewnienia skutecznego zarządzania środowiskiem oraz w zakresie adaptacji do zmian klimatu, w tym w dostosowaniu przepisów wewnętrznych do norm Unii Europejskiej
- b) Wspomaganie sektora publicznego, włącznie z lokalnym szczeblem samorządowym, w zakresie stosowania odnawialnych źródeł energii oraz zwiększenie efektywności energetycznej

Działania służące osiągnięciu rezultatów a) i b) będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2022” oraz za pośrednictwem organów administracji rządowej i Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

MOŁDAWIA

1. Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje (CZR 16)

- a) Budowa profesjonalnych, transparentnych, działających dla dobra i bezpieczeństwa publicznego i zgodnie z prawem instytucji krajowych i lokalnych; w tym w zakresie kluczowych reform wynikających z Umowy Stowarzyszeniowej z UE
- b) Budowa społeczeństwa obywatelskiego, w tym zapewnienie elastycznego, inkluzywnego, partycypacyjnego i reprezentatywnego procesu podejmowania decyzji na wszystkich szczeblach administracji
- c) Rozwój krajowych i lokalnych systemów zarządzania kryzysowego, budowa zdolności administracji publicznej do zapobiegania klęskom żywiołowym i katastrofom wynikającym z działalności człowieka i reagowania na ww. klęski i katastrofy, a także wzrost zdolności operacyjnych w tym zakresie
- d) Promocja i wspieranie dobrego rządzenia, przestrzegania praw człowieka i stosowania zasad demokracji, w tym dostępu do rzetelnej informacji

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane w 2022 roku szczególnie intensywnie, z uwagi na niedawne przemiany polityczne w Mołdawii i przyspieszenie procesu reform. Pomoc rozwojowa nakierowana zostanie przede wszystkim na wsparcie tego procesu. Projekty realizowane będą przede wszystkim za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej; dodatkowo, rezultaty opisane w pkt. a) i c) będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2022” oraz za pośrednictwem organów administracji rządowej.

2. Równe szanse – edukacja (CZR 4)

- a) Ułatwianie dostępu do wysokiej jakości edukacji i kształcenia zawodowego

Działania służące osiągnięciu rezultatu będą realizowane za pośrednictwem organów administracji rządowej.

3. Równe szanse – przedsiębiorczość (CZR 8)

- a) Wsparcie regionalnych i lokalnych strategii rozwojowych skierowanych na zrównoważony wzrost gospodarczy
- b) Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, m.in. poprzez transfer technologii i wiedzy służących innowacyjności gospodarczej
- c) Wsparcie wdrażania polityk promujących zrównoważoną turystykę, która umożliwi tworzenie miejsc pracy oraz promocję lokalnych produktów i dziedzictwa przyrodniczego

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2022”. Działania służące osiągnięciu rezultatu a) i b) będą realizowane dodatkowo za pośrednictwem organów administracji rządowej i Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

4. Równe szanse – zrównoważone miasta (CZR 11)

- a) Poprawa jakości życia mieszkańców miast poprzez rewitalizację przestrzeni miejskich, modernizację usług komunalnych oraz zwiększenie udziału mieszkańców w zarządzaniu przestrzenią miejską

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatu będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2022” oraz za pośrednictwem organów administracji rządowej i Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

5. Klimat i zasoby naturalne (CZR 13)

- a) Wsparcie administracji publicznej na wszystkich szczeblach w zakresie zapewnienia skutecznego zarządzania środowiskiem oraz w zakresie adaptacji do zmian klimatu, w tym w dostosowaniu przepisów wewnętrznych do norm Unii Europejskiej
- b) Wspomaganie sektora publicznego, włącznie z lokalnym szczeblem samorządowym, w zakresie stosowania odnawialnych źródeł energii oraz zwiększenie efektywności energetycznej

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2022” oraz za pośrednictwem organów administracji rządowej.

UKRAINA

1. Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje (CZR 16)

- c) Budowa profesjonalnych, transparentnych, działających dla dobra i bezpieczeństwa publicznego i zgodnie z prawem instytucji krajowych i lokalnych; w tym w zakresie kluczowych reform wynikających z Umowy Stowarzyszeniowej z UE
- d) Budowa społeczeństwa obywatelskiego, w tym zapewnienie elastycznego, inkluzywnego, partycypacyjnego i reprezentatywnego procesu podejmowania decyzji na wszystkich szczeblach administracji
- e) Rozwój krajowych i lokalnych systemów zarządzania kryzysowego, budowa zdolności administracji publicznej do zapobiegania klęskom żywiołowym i katastrofom, wynikającym z działalności człowieka i reagowania na ww. klęski i katastrofy, a także wzrost zdolności operacyjnych w tym zakresie

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej. Dodatkowo, rezultaty opisane w pkt. a) i c) będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2022” oraz za pośrednictwem organów administracji rządowej.

2. Równe szanse – edukacja (CZR 4)

- a) Ułatwianie dostępu do wysokiej jakości edukacji i kształcenia zawodowego

Działania służące osiągnięciu rezultatu będą realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej w ramach programu Unii Europejskiej „EU4Skills”.

3. Równe szanse – przedsiębiorczość (CZR 8)

- b) Wsparcie regionalnych i lokalnych strategii rozwojowych skierowanych na zrównoważony wzrost gospodarczy
- c) Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, m.in. poprzez transfer technologii i wiedzy służących innowacyjności gospodarczej

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatu będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2022” oraz za pośrednictwem organów administracji rządowej.

4. Równe szanse – zrównoważone miasta (CZR 11)

- a) Poprawa jakości życia mieszkańców miast poprzez rewitalizację przestrzeni miejskich, modernizację usług komunalnych oraz zwiększenie udziału mieszkańców w zarządzaniu przestrzenią miejską

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatu będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2022” oraz za pośrednictwem organów administracji rządowej i Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

5. Zdrowie (CZR 3)

- a) Poprawa jakości i dostępności do opieki zdrowotnej oraz usług społecznych dla osób poszkodowanych w wyniku konfliktu zbrojnego

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatu będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2022” oraz za pośrednictwem organów administracji rządowej i Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

6. Klimat i zasoby naturalne (CZR 13)

- a) Wsparcie administracji publicznej na wszystkich szczeblach w zakresie zapewnienia skutecznego zarządzania środowiskiem oraz w zakresie adaptacji do zmian klimatu, w tym w dostosowaniu przepisów wewnętrznych do norm Unii Europejskiej
- b) Wspomaganie sektora publicznego, włącznie z lokalnym szczeblem samorządowym, w zakresie stosowania odnawialnych źródeł energii oraz zwiększenie efektywności energetycznej

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2022” oraz za pośrednictwem organów administracji rządowej.

B. AFRYKA SUBSAHARYJSKA

ETIOPIA, KENIA, SENEGAL, TANZANIA

1. Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje (CZR 16)

- a) Budowa potencjału administracji publicznej oraz zwiększenie zdolności operacyjnych, zwłaszcza w zakresie reagowania na klęski żywiołowe i katastrofy naturalne oraz wynikające z działalności człowieka i zapobiegania im, w tym poprzez rozwój krajowych i regionalnych systemów zarządzania kryzysowego

2. Równe szanse – edukacja (CZR 4)

- a) Usuwanie wszelkich barier – zarówno fizycznych, jak i mentalnych – w dostępie do edukacji na wszystkich poziomach, zwłaszcza wyrównywanie szans edukacyjnych dziewczynek i młodych kobiet oraz osób z grup zagrożonych wykluczeniem z uwagi na niepełnosprawność

- b) Poprawa warunków nauczania, w tym budowa i poprawa infrastruktury ośrodków edukacyjnych z uwzględnieniem poprawy warunków sanitarnych, dostępu do wody i energii elektrycznej (w szczególności z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii)
- c) Wzrost kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej i wspieranie współpracy akademickiej
- d) Zwiększenie dostępu do kształcenia technicznego i zawodowego, w szczególności w sektorach rolnictwa i przetwórstwa, zielonych technologii i IT

3. Równe szanse – godna praca (CZR 8)

- a) Tworzenie dobrej jakości miejsc pracy, odpowiadających na potrzeby lokalnej gospodarki i rynku pracy, zwłaszcza w rolnictwie i sektorach niskoemisyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji kobiet, osób młodych oraz osób z niepełnosprawnością

4. Równe szanse – przedsiębiorczość (CZR 8)

Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, zwiększenie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności, szczególnie przedsiębiorstw non-profit, grup producenckich, kooperatyw i spółdzielni pracy, a także małych i średnich przedsiębiorstw. Preferowanymi obszarami wsparcia są:

- sektor rolno-spożywczy, w tym przetwórstwo i przechowywanie żywności
- gospodarka odpadami, w tym recycling
- turystyka.

5. Zdrowie (CZR 3)

- a) Rozbudowa i modernizacja systemów oraz infrastruktury medycznej, sanitarnej i administracyjnej podmiotów leczniczych oraz podnoszenie kwalifikacji personelu medycznego, w tym w szczególności w zakresie opieki okołoporodowej.
- b) Przeciwdziałanie i leczenie chorób zakaźnych.
- c) Zwalczanie głodu i niedożywienia w szczególności u dzieci do lat 5, u kobiet w ciąży i matek karmiących przez wsparcie podstawowej opieki medycznej oraz szkolenia z zakresu zdrowego żywienia dzieci.
- d) Promocja, wdrażanie i rozwój edukacji zdrowotnej i higieniczno-prewencyjnej.

7. Klimat i zasoby naturalne (CZR 13)

- a) Wzmocnienie zdolności adaptacyjnych i odporności na zagrożenia klimatyczne i katastrofy naturalne
- b) Poprawa infrastruktury wodnej i sanitarnej, w szczególności w ośrodkach zdrowia, szkołach, instytucjach użyteczności publicznej oraz w dużych skupiskach miejskich
- c) Wsparcie działań na rzecz zachowania różnorodności biologicznej, w tym endemicznych gatunków roślin i zwierząt, a także ochrony, odtworzenia i zrównoważonego użytkowania ekosystemów

- d) Zwiększenie efektywności energetycznej oraz zwiększenie dostępu do usług energetycznych ze źródeł odnawialnych, w szczególności w ośrodkach edukacyjnych, ośrodkach zdrowia, instytucjach użyteczności publicznej

C. BLISKI WSCHÓD

LIBAN

1. Równe szanse – edukacja (CZR 4)

- a) Zapewnienie na wszystkich poziomach nauczania wysokiej jakości edukacji, odpowiadającej współczesnym wyzwaniom i nowoczesnym standardom oraz zwiększanie liczby kształcących się osób
- b) Usuwanie wszelkich barier – zarówno fizycznych, jak i mentalnych – w dostępie do edukacji na wszystkich poziomach, w tym wyrównywanie szans edukacyjnych dziewczynek i młodych kobiet, dzieci osieroconych oraz zagrożonych wykluczeniem z uwagi na niepełnosprawność
- c) Poprawa jakości i warunków nauczania, a także infrastruktury placówek oświatowych, z uwzględnieniem bezpiecznych i higienicznych warunków, dostępu do wody oraz energii elektrycznej (w szczególności z wykorzystaniem źródeł odnawialnych)

2. Równe szanse – przedsiębiorczość i godna praca (CZR 8)

- a) Rozwój i promocja przedsiębiorczości, aktywności zawodowej i zatrudnienia, szczególnie kobiet i młodzieży, w tym w zakresie prowadzenia jednoosobowych lub rodzinnych działalności gospodarczych
- b) Zwiększenie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności przedsiębiorstw non-profit, grup producenckich, kooperatyw i spółdzielni, zwłaszcza w sektorze rolno-spożywczym
- c) Zwiększenie dostępu do kształcenia zawodowego, doradztwa zawodowego oraz przekwalifikowania, w szczególności kobiet i młodzieży
- d) Tworzenie dobrej jakości miejsc pracy dostosowanych do potrzeb lokalnej gospodarki i rynku pracy, zwłaszcza w sektorach rolnictwa i przetwórstwa, zielonych technologii i IT, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji kobiet, osób młodych oraz osób z niepełnosprawnością

3. Redukcja nierówności (CZR 10)

- a) Wsparcie działań na rzecz zwiększania dostępu do usług społecznych osób z grup zagrożonych wykluczeniem, w szczególności w regionach niezurbanizowanych, w tym poprzez eliminowanie dyskryminujących polityk i praktyk
- b) Przeciwdziałania wszelkim formom przemocy wobec kobiet i dziewcząt

4. Równe szanse – zrównoważone miasta (CZR 11)

- a) Poprawa jakości życia mieszkańców, rewitalizacja zniszczonych dzielnic oraz modernizacja usług komunalnych, szczególnie w zakresie gospodarki odpadami i zabezpieczenia przeciwpożarowego
- b) Przeciwdziałania negatywnym skutkom urbanizacji, w szczególności w zakresie eksploatacji oraz zanieczyszczenia środowiska

5. Zdrowie (CZR 3)

- a) Budowa i modernizacja systemów oraz infrastruktury medycznej, sanitarnej i administracyjnej podmiotów leczniczych, a także wsparcie funkcjonowania lokalnych ośrodków zdrowia
- b) Przeciwdziałanie i leczenie chorób zakaźnych (w tym np. COVID-19), prowadzenie programów szczepień, a także promocja i wdrażania edukacji zdrowotnej i prewencyjnej
- c) Zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do opieki zdrowotnej wysokiej jakości, w tym rehabilitacji
- d) Wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej oraz podnoszenie kwalifikacji personelu medycznego, w tym dostosowanie do współczesnych wyzwań oraz technologii, z uwzględnieniem obsługi specjalistycznego sprzętu

6. Klimat i zasoby naturalne (CZR 13)

- a) Wzmocnienie zdolności adaptacyjnych i odporności na zagrożenia klimatyczne i katastrofy naturalne
- b) Obniżenie poziomu wytwarzania odpadów poprzez m.in. zapobieganie ich powstawaniu oraz przetwarzanie powstałych już odpadów, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, w tym przez recykling i przygotowanie do ponownego użycia
- c) Podejmowanie działań na rzecz zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi, w tym ograniczenie poziomu wytwarzania ścieków, przetwarzanie już powstałych, zmniejszenie ilości odprowadzanych, nieoczyszczonych ścieków
- d) Poprawa dostępności do czystej wody i sanitariatów w szczególności w instytucjach użyteczności publicznej, dużych skupiskach miejskich oraz dla osób zagrożonych wykluczeniem
- e) Wsparcie działań na rzecz zachowania różnorodności biologicznej, w tym endemicznych gatunków roślin i zwierząt, a także ochrony, odtworzenia i zrównoważonego użytkowania ekosystemów
- f) Zwiększenie efektywności energetycznej i dostępu do usług energetycznych ze źródeł odnawialnych oraz technologii energooszczędnych, w szczególności w instytucjach użyteczności publicznej

PALESTYNA

1. Równe szanse – edukacja (CZR 4)

- a) Zapewnienie na wszystkich poziomach nauczania wysokiej jakości edukacji, odpowiadającej współczesnym wyzwaniom i nowoczesnym standardom oraz zwiększanie liczby kształcących się osób
- b) Usuwanie wszelkich barier – zarówno fizycznych, jak i mentalnych – w dostępie do edukacji na wszystkich poziomach, w tym wyrównywanie szans edukacyjnych dziewczynki i młodych kobiet oraz osób zagrożonych wykluczeniem z uwagi na niepełnosprawność
- c) Poprawa jakości i warunków nauczania, a także infrastruktury placówek oświatowych, z uwzględnieniem bezpiecznych i higienicznych warunków, dostępu do wody oraz energii elektrycznej (w szczególności z wykorzystaniem źródeł odnawialnych)

2. Równe szanse – przedsiębiorczość i godna praca (CZR 8)

- a) Tworzenie dobrej jakości miejsc pracy, zwłaszcza w sektorach rolnictwa i przetwórstwa, zielonych technologii i IT, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji kobiet, osób młodych oraz osób z niepełnosprawnością
- b) Zwiększenie dostępu (w szczególności kobiet i młodzieży) do kształcenia zawodowego, doradztwa zawodowego oraz przekwalifikowania
- c) Rozwój i promocja przedsiębiorczości, aktywności zawodowej i zatrudnienia, szczególnie kobiet i młodzieży, w tym w zakresie prowadzenia jednoosobowych lub rodzinnych działalności gospodarczych
- d) Zwiększenie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności, szczególnie przedsiębiorstw non-profit, grup producenckich, kooperatyw i spółdzielni, a także małych i średnich przedsiębiorstw, zwłaszcza w sektorze rolno-spożywczym

3. Redukcja nierówności (CZR 10)

Wsparcie działań na rzecz zwiększania dostępu do usług społecznych osób z niepełnosprawnością, w szczególności w regionach nieurbanizowanych, w tym poprzez eliminowanie dyskryminujących polityk i praktyk

4. Zdrowie (CZR 3)

- a) Budowa i modernizacja systemów oraz infrastruktury medycznej, sanitarnej i administracyjnej podmiotów leczniczych, a także wsparcie funkcjonowania lokalnych ośrodków zdrowia
- b) Zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do opieki zdrowotnej wysokiej jakości, w tym rehabilitacji, ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnością oraz mieszkańców obszarów z ograniczonym dostępem do usług medycznych
- c) Wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej oraz podnoszenie kwalifikacji personelu medycznego, w tym dostosowanie do współczesnych wyzwań oraz technologii

5. Klimat i zasoby naturalne (CZR 13)

Wsparcie działań na rzecz zachowania różnorodności biologicznej, w tym endemicznych gatunków roślin i zwierząt, a także ochrony, odtworzenia i zrównoważonego użytkowania ekosystemów.

II. Priorytety horyzontalne polskiej współpracy rozwojowej

Wszelkie działania rozwojowe „Polskiej pomocy” w ramach przyjętych priorytetów geograficznych i tematycznych powinny być kierowane przeświadczeniem, że fundamentem zrównoważonego świata jest dbałość o środowisko oraz równe szanse i ochrona przed prześladowaniami i dyskryminacją z jakiegokolwiek przyczyny, w tym ze względu na płeć, narodowość, pochodzenie etniczne, religię, wyznanie, lub inne przekonania. Wszystkie projekty zostaną poprzedzone analizą pod kątem zgodności ze wskazanymi priorytetami przekrojowymi.

Działania na rzecz klimatu

Uznanie aspektu klimatycznego za priorytetowy w działaniach rozwojowych jest zgodne z umowami międzynarodowymi, do których przystąpiła Polska, m.in. Porozumieniem paryskim i Konwencją o różnorodności biologicznej. Zmiany klimatu zostały uznane za jedno z największych zagrożeń dla

zrównoważonego rozwoju i skutecznej walki z ubóstwem. Postępujące skutki zmian wpływają na najważniejsze sektory: zdrowie, rolnictwo, produkcję żywności, środowisko, dostęp do wody, pogarszając sytuację życiową milionów osób.

Polska współpraca rozwojowa:

- nie szkodzi środowisku naturalnemu;
- dostrzega w zmianach klimatycznych ryzyko dla osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju;
- dąży do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych związanych z działaniami projektowymi;
- wspiera efektywne funkcjonowanie gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu;
- sprzyja budowaniu potencjału wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz adaptacji do zmian klimatu i łagodzeniu ich skutków;
- promuje zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi, ochronę bioróżnorodności oraz ekosystemów.

Równe szanse i ochrona przed prześladowaniami i dyskryminacją

Przedsięwzięcia sygnowane znakiem „Polska pomoc” powinny bezpośrednio lub pośrednio przyczyniać się do poprawy sytuacji równościowej w miejscu realizacji projektu, między innymi poprzez zwalczanie praktyk dyskryminacyjnych, podejmowanie działań przeciwdziałających barierom w dostępie do pomocy z jakiegokolwiek przyczyny lub zwalczanie szkodliwych stereotypów.

Projekty finansowane ze środków polskiej współpracy rozwojowej:

- respektują zasady równych szans i równego traktowania;
- nie dyskryminują z jakiegokolwiek powodu i nie wzmacniają istniejących nierówności;
- identyfikują grupy szczególnie narażone na prześladowania lub dyskryminację i odpowiadają na te zagrożenia;
- uwzględniają sytuację równościową w obszarze interwencji – od planowania, poprzez implementację i ewaluację po raportowanie;
- zapewniają równe szanse w angażowanie się kobiet i mężczyzn w realizację działań,
- identyfikują ryzyka prześladowań lub dyskryminacji i przeciwdziałają im.

Działania wpisujące się w priorytety przekrojowe mogą mieć charakter samodzielny lub uzupełniający i wzmacniający efekty zrealizowanych inicjatyw.

III. Pomoc humanitarna

Rzeczywistość w ogarniętym pandemią i zmagającym się z jej skutkami świecie wymaga elastycznego podejścia w udzielaniu pomocy humanitarnej. Niezbędne wydaje się zastosowanie postawy łączącej doraźne wsparcie ratujące zdrowie i życie, działania mające na celu wprowadzenie stałej zmiany oraz te przyczyniające się do budowania pokoju i walki ze skutkami zmian klimatycznych wzmacniających istniejące już problemy socjo-ekonomiczne oraz ryzyka środowiskowe mogące prowadzić do konfliktów (tzw. humanitarian-development-peace nexus).

W 2022 r. w regionach przedłużających się kryzysów humanitarnych, ludność cywilna zostanie dodatkowo dotknięta skutkami globalnej epidemii COVID-19. Najbardziej palące problemy to

pogarszające się bezpieczeństwo żywnościowe, załamanie sektora zdrowia, zapewnienie dostępu do szczepień i wielosektorowa odpowiedź na długofalowe skutki pandemii. Ponadto, według szacunków UNHCR ponad 80 mln ludzi na świecie zostało zmuszonych do opuszczenia miejsca dotychczasowego zamieszkania, a w roku 2022 dodatkowego przesiedlenia będzie wymagało 1,47 mln uchodźców. Wszystkie te wyzwania szczególnie dotyczą społeczności pogrążone w wojnach i konfliktach wewnętrznych gdzie kryzysy są złożone i często długotrwałe. Ma to wpływ na znaczne pogorszenie się sytuacji humanitarnej w regionach, gdzie Polska od wielu lat aktywnie wspiera uchodźców, osoby wewnętrznie przesiedlone oraz najuboższą ludność lokalną, szczególnie na Bliskim Wschodzie zmagającą się ze skutkami trwającej od ponad dekady wojny w Syrii oraz jednym z największych kryzysów humanitarnych w Jemenie. Obszarem interwencji polskiej pomocy humanitarnej jest też Afryka, która boryka się z wieloma problemami humanitarnymi wynikłymi z ogólnej sytuacji ekonomicznej, klęsk żywiołowych oraz konfliktów wewnętrznych. Dodatkowo w roku 2021 kryzys w Afganistanie wywołał nie tylko ogromny wzrost potrzeb humanitarnych w tym kraju, ale także masowe przesiedlenia i zagrożenie kryzysem migracyjnym w regionie a nawet Europie.

W ramach kontynuacji priorytetów wyznaczonych przez Polskę podczas jej członkostwa w Radzie Bezpieczeństwa ONZ, a także wdrażania Krajowego planu działania na rzecz realizacji Agendy ONZ dotyczącej Kobiet, Pokoju i Bezpieczeństwa, niesiona przez Polskę pomoc humanitarna powinna koncentrować się na działaniach w następujących obszarach:

- ochrona dzieci w konfliktach zbrojnych,
- wsparcie dla osób z niepełnosprawnością,
- wsparcie na rzecz kobiet.

Pomoc humanitarna będzie adresowana także do ofiar prześladowań religijnych i dyskryminacji z uwagi na religię lub wyznanie, tj. do grup narażonych na szczególnie negatywne skutki kryzysów humanitarnych.

Jednocześnie, zostanie stworzona specjalna rezerwa, która pozwoli na reagowanie w przypadkach nagłych kryzysów humanitarnych i katastrof.

1. Pomoc bilateralna realizowana będzie poprzez:

- a) umożliwienie polskim organizacjom pozarządowym udziału w postępowaniach dotacyjnych organizowanych przez znaczących donatorów pomocy humanitarnej, m.in. Komisję Europejską oraz Organizację Narodów Zjednoczonych, poprzez sfinansowanie ewentualnego wkładu własnego, co jest niezbędne podczas starania się o fundusze;
- b) realizację przez polskie organizacje pozarządowe projektów, wyłonionych w konkursie „Pomoc humanitarna 2022”;
- c) finansowanie drugich modułów projektów realizowanych przez polskie organizacje pozarządowe w krajach Bliskiego Wschodu, Afryki oraz w Armenii i Azerbejdżanie wyłonionych w konkursie „Pomoc humanitarna 2021”;
- d) realizację projektów pomocy bezpośredniej przez polskie placówki zagraniczne.

2. Wsparcie wielostronne koncentrować się będzie na dofinansowaniu programów i projektów organizacji partnerskich, m.in. w działaniach związanych z ochroną ludności w konfliktach oraz na udzielaniu pomocy w obszarach trudno dostępnych ze względów bezpieczeństwa, w szczególności za pośrednictwem:

- a) Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża (ICRC) w ramach Porozumienia o współpracy;

- b) Biura Narodów Zjednoczonych ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej (UN OCHA), w tym OCHA Donor Support Group, której Polska jest członkiem od 2012 r.;
- c) Wysokiego Komisarza Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR);
- d) Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF).

IV. Edukacja globalna

Edukacja globalna rozszerza kształcenie i wychowanie obywatelskie o treści globalne tj. dotyczące całego świata jako całości. Uświadamia o istnieniu zjawisk i współzależności, które łączą różne kraje, pozornie od siebie dalekie. Odkrywa przed odbiorcami wzajemne powiązania i przenikanie się systemów kulturowych, środowiskowych, ekonomicznych, społecznych, politycznych i technologicznych. Głównym celem edukacji globalnej jest przygotowanie społeczeństw do mierzenia się z aktualnymi problemami dotyczącymi całego globu np. związanymi ze sprawiedliwym i zrównoważonym rozwojem państw, zapewnieniem pokoju i bezpieczeństwa na świecie, poprawą jakości życia w krajach Globalnego Południa, czy przeciwdziałaniem zmianom klimatu. W szczególności, edukacja globalna ma przyczynić się do aktywizacji społeczeństwa do realizacji celów zrównoważonego rozwoju określonych przez społeczność międzynarodową w *Agendzie na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030*.

Działania realizowane w 2022 r. będą:

- wzmacniać obecność tematyki edukacji globalnej w programach edukacyjnych na wszystkich szczeblach edukacji formalnej we współpracy z Ministerstwem Edukacji i Nauki;
- zwiększać świadomość opinii publicznej na temat problemów globalnych, również w ramach edukacji nieformalnej i pozaformalnej;
- kreować u odbiorców zachowania przyczyniające się do realizacji celów zrównoważonego rozwoju *Agendy 2030* w wymiarze lokalnym, regionalnym i globalnym.

Poszczególne działania z zakresu edukacji globalnej będą kierowane do określonych grup docelowych, tj. dzieci, młodzieży i dorosłych, w ramach systemu edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej. W sposób priorytetowy traktowane będą działania z dużym potencjałem multiplikacji, o trwałych rezultatach oraz mające na celu podnoszenie jakości inicjatyw edukacyjnych.

Realizowane również będą II moduły projektów wyłonionych do dofinansowania w konkursie „Edukacja globalna 2021 - finansowanie projektów będących częścią przedsięwzięcia współfinansowanego ze źródeł innych niż budżet RP”.

V. Spójność polityk na rzecz rozwoju

Celem Spójności polityk na rzecz rozwoju (*ang. Policy Coherence for Development, PCD*) jest opracowanie i realizacja polityk przez państwa w taki sposób, aby uniknąć działań, które negatywnie wpływają na rozwój globalny oraz możliwości rozwoju innych państw, w tym również rozwoju społeczno-gospodarczego państw priorytetowych polskiej współpracy rozwojowej. Jednocześnie państwa powinny dążyć do pogodzenia celów polityk krajowych z celami zrównoważonego rozwoju. W 2022 r. kontynuowana będzie realizacja obszarów priorytetowych w PCD: *wsparcie działań na rzecz systemu walki z nielegalnymi przepływami finansowymi w takich dziedzinach tematycznych jak: walka z unikaniem opodatkowania oraz walka z praniem pieniędzy*

(instytucją wiodącą jest Ministerstwo Finansów), *walka z nielegalnym handlem zagrożonymi gatunkami roślin i zwierząt* (instytucją wiodącą jest Ministerstwo Klimatu i Środowiska) oraz *upowszechnianie i wdrażanie standardów społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (CSR/RBC) w kontekście Spójności polityk na rzecz rozwoju* (instytucją wiodącą jest Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej).

Działania w obszarach priorytetowych będą realizowane w 2022 r. przez instytucje wiodące we współpracy z MSZ i w konsultacji z innymi resortami.

W 2022 r. kontynuowana będzie ponadto, we współpracy z resortami, realizacja zasady PCD w ramach dwóch nowych obszarów priorytetowych: zrównoważone miasta i społeczności oraz klimat (w tym m.in. środowisko i morza).

VI. Walka ze skutkami COVID-19

W codziennej walce z pandemią niezmiernie ważny jest równy i bezpieczny dostęp do szczepień, testów i leczenia oraz konieczność zastosowania zasady globalnej solidarności. Mając zabezpieczone dawki szczepionek dla obywateli Polski, aktywnie włączamy się w inicjatywy mające na celu dzielenie się dostępnymi dawkami z państwami, które odczuwają ich brak. W roku 2021 Polska rozpoczęła proces odsprzedaży i donacji szczepionek dla krajów znajdujących się w potrzebie. W 2022 r. w dalszym ciągu będziemy wspierać kolejne kraje, pełniąc także rolę koordynatora dla państw członkowskich UE w procesie dzielenia się szczepionkami przeciwko COVID-19 z krajami Partnerstwa Wschodniego.

VII. Współpraca z sektorem prywatnym

Współpraca z sektorem prywatnym będzie nakierowana na realizację celów zrównoważonego rozwoju i prowadzona zgodnie z *Wytycznymi ONZ dotyczącymi biznesu i praw człowieka*.

Sektor prywatny odgrywa istotną rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym państw rozwijających się i jest ważnym partnerem w działaniach na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz redukcji ubóstwa na świecie. W 2022 r. projekty będą uwzględniały aktywizację zawodową pracowników, promowanie przedsiębiorczości oraz poprawę produktywności i konkurencyjności firm.

W 2022 r. MSZ będzie kontynuowało dialog i współpracę z zainteresowanymi podmiotami prywatnymi i instytucjami publicznymi w Polsce, a także organizacjami międzynarodowymi, w zakresie angażowania sektora prywatnego w ramach współpracy rozwojowej. Będziemy m.in. kontynuować współpracę z wielostronnymi bankami rozwoju, w szczególności w ramach funduszy powierniczych i pod kątem zachęcania polskiego sektora prywatnego do udziału w przetargach międzynarodowych tych instytucji, a także z Programem Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP) w zakresie realizacji projektu *Polish Challenge Fund (PCF)*, skierowanego do polskich MŚP, start-upów i instytucji badawczych.

Kontynuowany będzie także dialog międzyresortowy na temat procesu i zasad udzielania rządowych kredytów pomocy wiązanej, a także udoskonalenia procedur oceny i ewaluacji przedsięwzięć rozwojowych finansowanych za pomocą kredytów. MSZ będzie dążyło do wypełniania rekomendacji DAC OECD dot. niewiązania pomocy, w szczególności dla krajów najstabiliej rozwiniętych (LDCs) i wysoko zadłużonych (HIPC).

VIII. Współpraca rozwojowa w ramach organizacji międzynarodowych

W ramach współpracy wielostronnej Polska wpłaci roczne obligatoryjne składki oraz dokona wpłat dobrowolnych, wspierając działania rozwojowe wybranych organizacji.

W 2022 r. większość środków przeznaczonych na współpracę wielostronną wydatkowana zostanie w ramach składki do budżetu UE oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR). Wsparcie finansowe udzielone będzie również za pośrednictwem instytucji systemu Narodów Zjednoczonych oraz w ramach programów i funduszy administrowanych przez inne organizacje i instytucje wielostronne. Współpraca w ramach organizacji międzynarodowych będzie prowadzona między innymi z wybranymi agendami systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych, OECD i OBWE.

Decyzje dot. dobrowolnych wpłat wielostronnych będą zapadać w oparciu o przesłanki wymienione w Programie 2021–2030.

IX. Działania informacyjne

Informacja na temat działań polskiej pomocy rozwojowej będzie zamieszczana na stronie dedykowanej „Polskiej pomocy” w portalu gov.pl/polskapomoc. Strona internetowa będzie na bieżąco aktualizowana i udoskonalana pod względem nowoczesności przekazu.

Działania informacyjno-edukacyjne dotyczące pomocy rozwojowej i humanitarnej będą również zamieszczane w sekcji „Polska pomoc” głównego portalu MSZ gov.pl/dyplomacja, na stronach BIP MSZ oraz w portalu dane.gov.pl.

„Polska pomoc” będzie obecna również w mediach społecznościowych – Twitter oraz na kanale YouTube.

Kontynuowana będzie współpraca z mediami tradycyjnymi i internetowymi (na podstawie umów o koprodukcji). Koprodukcje będą służyć popularyzacji tematyki rozwojowej, w tym polskiego zaangażowania w pomoc rozwojową i działania humanitarne na świecie.

Przewidziana jest również organizacja 6. edycji konkursu fotograficznego „Rozwój w obiektywie”, przygotowanie wystawy pokonkursowej oraz publikacja materiałów informacyjnych, prezentujących polską współpracę rozwojową, tj. Raport roczny podsumowujący działania rozwojowe i humanitarne zrealizowane w 2021 roku.

MSZ przeprowadzi cykliczne badanie stosunku Polaków do finansowanej przez Polskę współpracy rozwojowej.

Planowane jest podtrzymanie współpracy informacyjno-edukacyjnej na forum państw członkowskich UE m.in. z DG International Partnerships, DG DevCom OECD oraz Global Education Network Europe (GENE).

X. Ocena skuteczności realizacji celów współpracy rozwojowej

W 2022 roku wynikająca z ustawy ocena skuteczności realizacji celów współpracy rozwojowej zostanie przeprowadzona w oparciu o informacje pochodzące z uporządkowanych, ustrukturyzowanych danych pierwotnych (gromadzonych przez MSZ) oraz dostępnych danych wtórnych (dokumenty i źródła resortowe, specjalne serwisy informacyjne, obserwacje eksperckie oraz raporty, w tym raport DAC

OECD z planowanego przeglądu polskiej współpracy rozwojowej). Przed wykorzystaniem zgromadzone materiały zostaną przeanalizowane pod kątem rzetelności i aktualności. Uwzględnione będą również ustalenia z monitoringów prowadzonych zarówno przez pracowników MSZ (z uwzględnieniem sytuacji epidemicznej), jak i przez polskie placówki dyplomatyczne realizujące projekty rozwojowe.

XI. Formy i zasady współpracy z partnerami polskiej współpracy rozwojowej

A. Inicjatywy flagowe

1. Akademia Administracji Publicznej Partnerstwa Wschodniego

MSZ we współpracy z Krajową Szkołą Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego będzie kontynuować szkolenia skierowane do urzędników administracji publicznej wszystkich państw PW, tj. Armenii, Azerbejdżanu, Białorusi, Gruzji, Mołdawii i Ukrainy w ramach Akademii Administracji Publicznej Partnerstwa Wschodniego (AAPPW).

Program specjalistycznych szkoleń AAPPW obejmuje wykłady i warsztaty prowadzone przez doświadczonych ekspertów i praktyków z Polski oraz innych krajów UE. Tematyka szkoleń dotyczy m.in. integracji europejskiej, w tym wdrażania umów stowarzyszeniowych, służby cywilnej i innych zagadnień odpowiadających na zapotrzebowanie krajów partnerskich.

2. Pomoc stypendialna i koszty kształcenia

Polityka stypendialna jest ważnym instrumentem wspierania rozwoju krajów partnerskich w kontekście wypełniania celów Agendy 2030. Polityka stypendialna przyczynia się do budowania potencjału społeczno-gospodarczego krajów partnerskich, a także wzmocnienia współpracy z Polską.

Oferta stypendialna dla obywateli krajów rozwijających się, w szczególności dla obywateli krajów priorytetowych polskiej współpracy rozwojowej, będzie dostępna m.in. w ramach programów stypendialnych realizowanych za pośrednictwem Ministerstwa Edukacji i Nauki. Ze środków z rezerwy celowej będzie współfinansowany w szczególności Program stypendialny im. Stefana Banacha, realizowany przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej.

a) Program stypendialny im. Stefana Banacha

Celem programu jest wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego krajów rozwijających się poprzez podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych obywateli tych państw. Oferta stypendialna kierowana jest do następujących krajów: Angola, Albania, Argentyna, Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Bośnia i Hercegowina, Brazylia, Kolumbia, Etiopia, Gruzja, Indie, Indonezja, Iran, Irak, Jordania, Kazachstan, Kenia, Kosowo, Liban, Meksyk, Mołdawia, Czarnogóra, Nigeria, Macedonia Północna, Palestyna, Peru, Filipiny, Senegal, Serbia, RPA, Tanzania, Tunezja, Ukraina, Uzbekistan, Wietnam. Program umożliwi podjęcie studiów II stopnia na uczelniach nadzorowanych przez MEiN w dziedzinie nauk inżyniersko-technicznych, nauk rolniczych oraz nauk ścisłych i przyrodniczych. Obywatele krajów Europy, Kaukazu Południowego i Azji Centralnej mają możliwość podjęcia studiów również w dziedzinie nauk humanistycznych oraz nauk społecznych, za wyjątkiem kierunków filologicznych w zakresie języka ojczystego z kraju pochodzenia beneficjenta.

b) Program Stypendialny Rządu RP im. Konstantego Kalinowskiego

Program stypendialny im. Konstantego Kalinowskiego skierowany jest do młodych Białorusinów nie mogących studiować na Białorusi ze względu na swoje polityczne poglądy. Program realizowany jest we współpracy z Ministerstwem Edukacji i Nauki oraz Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego.

c) Kształcenie obywateli Ukrainy w Kolegium Europejskim w Natolinie

Na mocy Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o kształceniu obywateli Ukrainy w Kolegium Europejskim w 25 listopada 2009 r., Ministerstwo Spraw Zagranicznych dofinansuje stypendia dla obywateli Ukrainy. Celem tych działań jest wspieranie dążeń Ukrainy do członkostwa w Unii Europejskiej.

B. Projekty realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki im podległe

Projekty organów administracji rządowej będą realizowane we wskazanych priorytetach tematycznych, określonych dla poszczególnych krajów priorytetowych. Dodatkowo, na rzecz Armenii projekty będą realizowane zgodnie z priorytetami polskiej współpracy rozwojowej wskazanymi w Programie 2021–2030.

Projekty administracji rządowej mają przyczyniać się do zrównoważonego rozwoju państw partnerskich, poprawy warunków życia oraz wzmocnienia potencjału ich mieszkańców. Jednocześnie działania pomocowe mają na celu wzmocnienie relacji polityczno-gospodarczych Polski z krajami priorytetowymi.

Zaproszenie do składania projektów zostanie przekazane organom administracji rządowej w ciągu miesiąca od przyjęcia Planu współpracy rozwojowej w 2022 r. MSZ zorganizuje nabór projektów dla organów administracji rządowej i jednostek im podległych, realizujących zadania z zakresu współpracy rozwojowej. Zasady, sposób realizacji projektów określają „Wytyczne dla organów administracji rządowej dotyczące realizacji projektów w ramach polskiej współpracy rozwojowej”.

Ponadto, w 2022 r. będą realizowane drugie moduły projektów wybranych w 2021 roku.

C. Projekty realizowane za pośrednictwem organizacji pozarządowych, jednostek samorządu terytorialnego, publicznych szkół wyższych, instytutów badawczych, Polskiej Akademii Nauk oraz jej jednostek naukowych i organizacyjnych

Konstrukcja systemu polskiej współpracy rozwojowej, w tym w szczególności tryb dystrybuowania środków publicznych na inicjatywy pomocowe, sprzyja podnoszeniu efektywności realizowanych projektów, a pośrednio służy wzmocnieniu potencjału partnerów polskiej współpracy rozwojowej.

Planuje się ogłoszenie następujących konkursów, w wyniku których, realizowana będzie współpraca z ww. podmiotami:

- **Konkurs „Polska pomoc rozwojowa 2022”**

W ramach konkursu możliwe będzie zgłaszanie ofert na realizację projektów w następujących krajach: Białoruś, Gruzja, Mołdawia, Ukraina, Etiopia, Kenia, Senegal, Tanzania, Liban i Palestyna. Minimalna wnioskowana kwota dotacji dla każdego projektu na rzecz Białorusi, Gruzji, Mołdawii i Ukrainy w konkursie będzie wynosić 200 000 PLN (w przypadku jednostek samorządu terytorialnego – 150 000 PLN). Minimalna wnioskowana kwota dotacji dla każdego projektu na rzecz Etiopii, Kenii, Senegalu, Tanzanii, Libanu i Palestyny będzie wynosić 350 000 PLN.

Przewiduje się możliwość zgłaszania ofert modułowych.

Podmioty uprawnione do zgłaszania ofert:

- a) organizacje pozarządowe zarejestrowane w Polsce w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 tej ustawy, w tym niepubliczne szkoły wyższe, izby rolnicze oraz izby gospodarcze,
- b) jednostki samorządu terytorialnego (tylko w przypadku projektów na Białorusi, w Gruzji, Mołdawii oraz na Ukrainie)
- c) publiczne szkoły wyższe
- d) instytuty badawcze
- e) Polska Akademia Nauk oraz jej jednostki naukowe i organizacyjne.

Planowany termin ogłoszenia konkursu – w ciągu miesiąca od przyjęcia Planu współpracy rozwojowej w 2022 r.

Ponadto, w 2022 r. planowana jest realizacja kolejnych modułów części projektów wybranych w konkursie przeprowadzonym w 2021 roku.

- **Konkurs „Pomoc humanitarna 2022”**

W wyniku konkursu wyłonione zostaną projekty pomocowe na rzecz uchodźców, osób wewnątrznie przesiedlonych oraz ludności lokalnej w krajach Afryki i Bliskiego Wschodu oraz osób poszkodowanych w wyniku kryzysu w Afganistanie.

Kwoty przeznaczone na poszczególne kraje/regiony mogą ulec zmianie w zależności od ostatecznej wysokości środków w rezerwie celowej przeznaczonej na współpracę rozwojową oraz od wyników oceny ofert, z uwzględnieniem potrzeb humanitarnych oraz celów polskiej polityki zagranicznej.

Podmioty uprawnione: organizacje pozarządowe zarejestrowane w Polsce w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 tej ustawy

Planowany termin ogłoszenia konkursu – I lub II kwartał 2022 r.

Ponadto, w 2022 r. planowana jest realizacja kolejnych modułów części projektów wybranych w konkursie przeprowadzonym w 2021 roku.

- **Konkurs „Zapewnienie wkładów własnych na realizację projektów humanitarnych w krajach Bliskiego Wschodu i Afryki, finansowanych ze źródeł innych niż budżet RP 2022”**

Celem konkursu jest wyłonienie najlepszych projektów będących elementem przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł innych niż budżet RP obejmujących realizację działań humanitarnych w krajach Bliskiego Wschodu i Afryki.

Podmioty uprawnione: organizacje pozarządowe zarejestrowane w Polsce w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 tej ustawy

Termin ogłoszenia konkursu zostanie ustalony z organizacjami pozarządowymi.

- **Konkurs „Edukacja globalna 2022”**

W konkursie zostaną wyłonione w szczególności projekty modułowe, których działania będą uświadamiać Polaków na temat aktualnych problemów i wyzwań globalnych, różnego rodzaju współzależności między krajami oraz potrzeby realizacji Agendy 2030. Działania będą realizowane w systemie edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej. W ramach procedury konkursowej może zostać wyodrębnione zadanie dotyczące dofinansowania projektów edukacji globalnej, będących elementem przedsięwzięcia współfinansowanego ze źródeł innych niż budżet RP oraz zadanie polegające na przeprowadzeniu procedury regrantingu.

Podmiotami uprawnionymi do ubiegania się o środki w ramach tego konkursu są zarejestrowane w Polsce organizacje pozarządowe w rozumieniu *Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* oraz publiczne i niepubliczne szkoły wyższe, jednostki samorządu terytorialnego, instytuty badawcze oraz Polska Akademia Nauk i jej jednostki naukowe i organizacyjne.

Planowany termin ogłoszenia konkursu – II kwartał 2022 r.

Ponadto, w 2022 r. planowana jest realizacja kolejnych modułów części projektów wybranych w konkursie przeprowadzonym w 2021 roku.

D. Działania realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej

MSZ zleci Fundacji Solidarności Międzynarodowej w 2022 r. zadania z zakresu polskiej współpracy rozwojowej zgodnie z określonym zakresem tematycznym dla poszczególnych krajów priorytetowych.

FSM będzie realizować projekty własne, za pośrednictwem organizacji pozarządowych oraz Przedstawicielstw FSM w Kijowie, Kiszyniowie i Tbilisi (na rzecz Gruzji i Armenii). Realizując projekty Przedstawicielstwa będą współpracować z międzynarodowymi donatorami oraz partnerami lokalnymi i międzynarodowymi.

Fundacja, w porozumieniu z MSZ, będzie organizowała misje obserwacyjne wyborów i szkolenia dla obserwatorów w ramach misji obserwacyjnych OBWE/ODHR, w szczególności w krajach Partnerstwa Wschodniego i Azji Centralnej.

Fundacja będzie kontynuowała działania na rzecz uzyskania certyfikacji unijnej *pillar assessment*.

E. Projekty realizowane za pośrednictwem polskich placówek zagranicznych

Projekty rozwojowe i humanitarne mogą być realizowane za pośrednictwem polskich placówek zagranicznych. Placówki realizują projekty we wskazanych przez MSZ państwach i regionach. W krajach priorytetowych polskiej współpracy rozwojowej projekty będą realizowane we wskazanych w Części pierwszej Planu priorytetach tematycznych.

W pozostałych krajach rozwijających się projekty rozwojowe przyczynią się do realizacji priorytetów polskiej współpracy rozwojowej wskazanych w Programie 2021–2030.

W przypadku udzielania pomocy humanitarnej projekty mogą być realizowane niezależnie od priorytetów geograficznych określonych przez Program 2021–2030, w ramach wybranych obszarów: zdrowie i żywienie, schronienie, edukacja i opieka społeczna, sektor wody, sanitariatów i higieny, wczesna odbudowa po wystąpieniu katastrof, łączenie pomocy doraźnej, odbudowy i rozwoju.

Podział środków przeznaczonych na realizację projektów przez polskie placówki zagraniczne przedstawiony został w Załączniku II.

F. Współpraca z międzynarodowymi instytucjami finansowymi

Polska będzie kontynuować aktywną współpracę z Międzynarodowymi Instytucjami Finansowymi (MIF), których Polska jest członkiem, tj. Grupą Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju, Grupą Banku Światowego, Bankiem Rozwoju Rady Europy, Azjatyckim Bankiem Inwestycji Infrastrukturalnych oraz Międzynarodowym Funduszem Walutowym.

Będą wspierane działania rozwojowe MIF w skali globalnej, z uwzględnieniem priorytetów Polski.

Przedstawiciele Polski w organach zarządczych MIF będą brać udział w podejmowaniu decyzji dotyczących polityk tych instytucji oraz projektów realizowanych i finansowanych w poszczególnych krajach.

Przedstawiciele Polski będą również brać udział w decyzjach dotyczących reformowania europejskiej infrastruktury finansowej na rzecz rozwoju, w ślad za raportem Grupy Mędrców Wysokiego Szczebla.

W reakcji na kryzys wywołany pandemią w krajach partnerskich w 2022 r. będą kontynuowane negocjacje w sprawie uzupełnienia funduszy Międzynarodowego Stowarzyszenia Rozwoju (Grupa Banku Światowego).

G. Twinning i TAIEX

Umiejętność używania unijnych programów współpracy rozwojowej do realizacji celów polskiej polityki zagranicznej jest ważna dla maksymalizacji efektów polskich działań pomocowych. Polska administracja publiczna wykorzystuje programy rozwojowe Unii Europejskiej – twinning oraz TAIEX (Technical Assistance and Information Exchange), wspierając państwa sąsiadujące z UE w reformowaniu ich sektora publicznego, a w szczególności w budowaniu nowoczesnej administracji opartej na polskich standardach i doświadczeniach. Tym samym administracja państwowa, korzystając z funduszy nieobciążających bezpośrednio budżetu państwa, przyczynia się do budowania stabilności politycznej i gospodarczej w regionie.

MSZ, w ramach obsługi Krajowego Punktu Kontaktowego ds. twinning i TAIEX, będzie kontynuować koordynowanie i wspieranie udziału polskiej administracji publicznej w unijnych programach rozwojowych.

XII. Podział środków w rezerwie celowej budżetu państwa przeznaczonej na współpracę rozwojową oraz w budżecie MSZ

Zgodnie z Programem 2021–2030, polska współpraca rozwojowa realizowana będzie przede wszystkim w krajach priorytetowych „Polskiej pomocy”. Fundusze mogą być również przeznaczone na działania humanitarne w innych państwach oraz na edukację globalną.

Do decydowania o przeniesieniu środków między poszczególnymi pozycjami Planu oraz na niezaplanowane inicjatywy z zakresu współpracy rozwojowej uprawniony jest Krajowy Koordynator Współpracy Rozwojowej w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Decyzje o przenoszeniu środków nie wymagają modyfikacji Planu współpracy rozwojowej w 2022 r.

Podział środków w ramach budżetu państwa oraz w ramach rezerwy celowej na współpracę rozwojową na rok 2022 został przedstawiony w części II oraz Załączniku I.

Część trzecia

Udział Polski w realizacji polityki rozwojowej Unii Europejskiej

Polska jako członek Unii Europejskiej bierze udział w kreowaniu i realizacji unijnej polityki rozwojowej. Razem z europejskimi partnerami jesteśmy zaangażowani w działania pomocowe w 150 krajach z Afryki, Ameryki Łacińskiej i Karaibów, Azji oraz Pacyfiku. W ramach wspólnych działań państw członkowskich UE prowadzimy dialog z władzami krajów partnerskich, organizacjami międzynarodowymi, oraz organizacjami pozarządowymi. W kontekście globalnej pandemii COVID-19 włączamy się w inicjatywę UE „Drużyna Europy” (Team Europe), stanowiącą kolektywne podejście i połączenie działań rozwojowych UE, państw członkowskich i ich właściwych instytucji finansowych oraz agencji wdrażających, jak również europejskich instytucji finansowych na rzecz walki ze skutkami COVID-19 w państwach rozwijających się.

Mając na uwadze doświadczenia lat ubiegłych, MSZ będzie nadal zachęcać i wspierać polskie podmioty w ich staraniach o realizację unijnych projektów rozwojowych.

A. Składka do budżetu ogólnego UE

Według prognoz na pomoc rozwojową UE przeznaczy w 2022 r. ok. 14,121 mld EUR, w tym ok. 12,526 mld EUR w ramach Instrumentu Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej – Globalna Europa (ang. Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument – Global Europe, NDICI-GE), zaś 1,595 mld EUR w ramach pomocy humanitarnej (ang. Humanitarian Aid, HUMA). Wkład Polski w finansowanie pomocy rozwojowej przez UE w ramach NDICI-GE wyniesie w 2022 r. 538,618 mln EUR, a w ramach HUMA wyniesie w 2022 r. ok. 68,585 mln EUR – jest to kwota udziału polskiej składki do budżetu ogólnego (4,3%) w odniesieniu do części budżetu UE przeznaczanej na oficjalną pomoc rozwojową.

B. Składka na Europejski Fundusz Rozwoju (EFR)

Limit wpłat na rzecz Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR) w 2022 r. określa *Decyzja Rady w sprawie wysokości wkładów finansowych wpłacanych przez państwa członkowskie na rzecz Europejskiego Funduszu Rozwoju, w tym pułapu na 2023 r., rocznej kwoty na 2022 r., pierwszej raty za 2022 r. oraz indykatywnej, niewiążącej prognozy dotyczącej spodziewanych rocznych kwot wkładów na lata 2024 i 2025.*²

Łączna wysokość planowanych wkładów państw członkowskich UE na rzecz EFR ma w 2022 r. wynieść 2,8 mld EUR, z czego 2,5 mld EUR dla Komisji Europejskiej (KE) i 300 mln EUR dla Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI).

Zgodnie z *Komunikatem Komisji do Rady: informacje finansowe dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju. Europejski Fundusz Rozwoju (EFR): prognoza dotycząca zobowiązań, płatności i wkładów*

² Zob. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11641-2020-INIT/pl/pdf>

z dn. 8 października 2020 r.³, wysokość składki Polski do EFR w 2022 r. łącznie wyniesie 56 205 520 EUR, z czego:

50 183 500 EUR z tytułu składki do KE,

6 022 020 EUR z tytułu składki do EBI.

C. Udział Polski w finansowaniu Unijnego Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji

W lutym 2016 r., w odpowiedzi na apel państw członkowskich, Unia Europejska podjęła decyzję o ustanowieniu nowego mechanizmu finansowania działań pomocowych. W ramach wspólnego Planu Działania (EU–Turkey Joint Action Plan) Unia Europejska zobowiązała się przekazać Turcji dodatkowe wsparcie finansowe, celem wzmocnienia reakcji i zapewnienie komplementarności wsparcia udzielanego przez UE na rzecz uchodźców i społeczności przyjmujących w Turcji.

Instrument koncentruje się na udzielaniu niezbędnej pomocy humanitarnej, wsparciu w sektorze edukacji oraz systemowym zarządzaniu problematyką migracyjną, zdrowia i infrastruktury komunalnej, a także na wspieraniu rozwoju społeczno-gospodarczego.

Projekty realizowane w ramach komponentu humanitarnego instrumentu koncentrują się na zaspokojeniu podstawowych potrzeb uchodźców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji poprzez zapewnienie im ochrony, dostępu do edukacji i opieki zdrowotnej. Głównym filarem świadczonej pomocy jest siatka bezpieczeństwa socjalnego w sytuacjach nadzwyczajnych (Emergency Social Safety Net). Jest to humanitarny program pomocy społecznej oparty na comiesięcznych transferach środków finansowych na pokrycie najpilniejszych, bieżących potrzeb zarówno rodzin uchodźców jak i lokalnej społeczności. W 2017 r. zainicjowany został również program warunkowych transferów pieniężnych na rzecz edukacji (Conditional Cash Transfer for Education Programme), który jest największym w historii programem edukacji w sytuacjach nadzwyczajnych finansowanym przez UE. Ułatwia on uchodźcom dostęp do oficjalnego systemu edukacji poprzez zmniejszanie barier i zapewnianie zagrożonym dzieciom środków umożliwiających im uczęszczanie do szkoły. W ramach rozwojowego komponentu instrumentu udzielane jest wsparcie w celu zapewnienia uchodźcom w Turcji długoterminowych źródeł utrzymania oraz lepszych perspektyw społeczno-ekonomicznych i edukacyjnych jak również opieki zdrowotnej.

Unia Europejska wypełniła zobowiązania w ramach pierwszej transzy finansowania (3 mld EUR w latach 2016–2017). Zgodnie z postanowieniami oświadczenia UE–Turcja w lipcu 2018 r. przyjęta została zmieniona decyzja w sprawie finansowania Instrumentu. W wyniku tych ustaleń Polska zgodnie z certyfikatem wpłaty zobowiązała się w II edycji Instrumentu Tureckiego dokonać w latach 2019–2023 łącznej wpłaty w wysokości 29 927 636,00 EUR, z czego w oparciu o harmonogram wpłat w 2022 r. wsparcie Polski na rzecz Instrumentu wyniesie 5 099 776 EUR.

³ Zob. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11642-2020-INIT/pl/pdf>

Załącznik III Matryca rezultatów działań „Polskiej pomocy”⁴

Priorytet główny*	Priorytety szczegółowe*	Zadania szczegółowe celów zrównoważonego rozwoju (CZR) ⁶	Wskaźniki oraz wskaźniki dla celów globalnych (https://sdg.gov.pl/)	Zakładane efekty działań
Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje (CZR 16)		<p>16.6 Budować skuteczne, odpowiedzialne i przejrzyste instytucje na wszystkich szczeblach</p> <p>16.7 Zapewnić elastyczny, otwarty, partycypacyjny i reprezentacyjny proces podejmowania decyzji na wszystkich szczeblach</p> <p>16.10 Zapewnić powszechny dostęp do informacji oraz ochronę podstawowych wolności, zgodnie z krajową legislacją i porozumieniami międzynarodowymi</p> <p>16.b Promować i egzekwować prawo nie dyskryminujące nikogo oraz polityki na rzecz zrównoważonego rozwoju</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba przeszkolonych przedstawicieli administracji publicznej – Liczba wypracowanych dokumentów strategicznych/legislacyjnych, rekomendacji, wytycznych lub raportów powstałych podczas realizacji projektu i/lub przyjętych do wdrożenia – Liczba przeszkolonych przedstawicieli jednostek odpowiedzialnych za reagowanie w sytuacjach kryzysowych – Liczba nowych metod/narzędzi zaadaptowanych do wykorzystania w jednostkach ratowniczych – Liczba utworzonych/zmodernizowanych systemów zarządzania kryzysowego 	<p>Administracja publiczna zwiększyła potencjał instytucjonalny w zakresie wdrożenia kluczowych reform wynikających z Umowy Stowarzyszeniowej z UE.</p> <p>Nastąpiła poprawa sytuacji obywateli w zakresie powszechności dostępu do informacji oraz ochrony podstawowych wolności obywatelskich.</p> <p>Stwierdzono postęp w zakresie budowy społeczeństwa obywatelskiego oraz</p>

⁴ Matryca rezultatów prezentuje zakładane rezultaty działań „Polskiej pomocy” w kontekście celów i zadań szczegółowych zrównoważonego rozwoju Agendy 2030 w perspektywie Programu 2021–2030 i odnosi się do wszystkich krajów ogółem. Matryca zawiera też propozycje mierzenia rezultatów, które nawiązują do istniejących wskaźników dla celów globalnych. Matryca może ulegać modyfikacjom i rozbudowie w miarę nabywania wiedzy, dokonywania oceny skuteczności działań, jak również ze względu na konieczność dostosowania wskaźników do zaktualizowanego zestawu wskaźników globalnych monitorujących cele zrównoważonego rozwoju Agendy 2030.

*) Odpowiadające celom zrównoważonego rozwoju (CZR).

⁶ W oparciu o materiał źródłowy „Cele Zrównoważonego Rozwoju (SDG) i zadania Agendy 2030”: https://sdg.gov.pl/assets/pdf/pl/Zadania_globalne_pl.pdf

			<ul style="list-style-type: none"> – Liczba utworzonych/zmodernizowanych jednostek ratunkowych/zarządzania kryzysowego <p><u>Wskaźniki powiązane z poniższymi wskaźnikami dla celów globalnych:</u></p> <p>16.6.2 Odsetek ludności zadowolonej ze swojego ostatniego doświadczenia w kontakcie ze służbami publicznymi</p> <p>16.7.2 Odsetek populacji wierzącej, że podejmowanie decyzji jest otwarte i przynoszące reakcje (wg płci, wieku, niepełnosprawności i grup ludności)</p>	<p>inkluzywności procesu podejmowania decyzji.</p> <p>Administracja publiczna zwiększyła zdolności operacyjne w zakresie rozwoju krajowych i regionalnych systemów zarządzania kryzysowego, zapobiegania i reagowania na klęski żywiołowe i katastrofy wynikające z działalności człowieka, jak również modernizacji infrastruktury wodnej i sanitarnej w aglomeracjach miejskich oraz zarządzania odpadami.</p>
Równe szanse (CZR 4, 8, 10, 11)	edukacja (CZR 4)	<p>4.2 Do 2030 roku zapewnić wszystkim dziewczętom i chłopcom dostęp do wysokiej jakości rozwoju we wczesnym dzieciństwie, opieki i edukacji przedszkolnej przygotowującej do rozpoczęcia edukacji na poziomie podstawowym</p> <p>4.3 Do 2030 roku zapewnić wszystkim kobietom i mężczyznom równy dostęp do przystępnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba uczniów korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury ośrodków edukacyjnych – Liczba i powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń/obiektów, szczególnie w zakresie dostosowania ich do potrzeb osób z niepełnosprawnością, poprawy warunków sanitarnych, a także dostępu do wody i energii elektrycznej 	<p>Dostęp do wysokiej jakości edukacji na wszystkich poziomach nauczania poprawił się, w szczególności w przypadku w dziewczynek i młodych kobiet, dzieci osieroconych oraz osób zagrożonych wykluczeniem z uwagi na niepełnosprawność. Zwiększyła się liczba kształcących się osób.</p>

		<p>finansowo i wysokiej jakości edukacji technicznej, zawodowej i wyższej</p> <p>4.4 Do 2030 roku znacznie zwiększyć liczbę młodzieży i dorosłych, którzy posiadają odpowiednie umiejętności, w tym techniczne i zawodowe, potrzebne do uzyskania zatrudnienia, znalezienia godziwej pracy i rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>4.5 Do 2030 roku wyeliminować nierówność płci w edukacji i zapewnić równy dostęp do edukacji i szkoleń zawodowych na wszystkich poziomach dla najłabszych grup, w tym dla osób z niepełnosprawnością, rdzennej ludności oraz dla dzieci w bardzo trudnej sytuacji życiowej</p> <p>4.a Tworzyć nowe i ulepszać stan istniejących już placówek edukacyjnych, które powinny uwzględniać potrzeby dzieci, osób z niepełnosprawnością i różnice płci, a także zapewnić bezpieczne, wolne od przemocy, efektywne i sprzyjające włączeniu</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób, które uzyskały nowe umiejętności i kompetencje – Liczba godzin oraz liczba zrealizowanych programów, szkoleń i kursów szkoleniowych – Liczba wdrożonych lub ulepszonych standardów/programów nauczania – Liczba wypracowanych materiałów dydaktycznych, podręczników, pomocy naukowych – Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia naukowo-dydaktycznego – Liczba uczniów/studentów przeszkolona i korzystająca z nowego wyposażenia naukowo-dydaktycznego <p><u>Wskaźniki powiązane z poniższymi wskaźnikami dla celów globalnych:</u></p> <p>4.2.2 Wskaźnik uczestnictwa w nauczaniu zorganizowanym (na rok przed rozpoczęciem obowiązkowego szkolnego)</p> <p>4.3.1 Odsetek osób dorosłych uczestniczących w formalnej i nieformalnej edukacji i szkoleniach w ciągu ostatnich 12 miesięcy</p>	<p>Poprawił się dostęp kobiet i młodzieży do kształcenia technicznego, szkoleń i doradztwa zawodowego, w szczególności w sektorach rolnictwa i przetwórstwa, zielonych technologii i IT.</p> <p>Wzrosły kompetencje zawodowe kadry pedagogicznej w ośrodkach edukacyjnych kształcących na wszystkich poziomach edukacji.</p> <p>Ośrodki edukacyjne kształcące na wszystkich poziomach edukacji formalnej i nieformalnej dysponują lepszą infrastrukturą i wyposażeniem.</p>
--	--	--	---	---

		<p>społecznemu środowisku nauczania dla wszystkich</p> <p>4.b Do 2030 roku znacząco zwiększyć globalnie liczbę stypendiów dla obywateli krajów rozwijających się, w szczególności dla osób pochodzących z krajów najuboższych rozwiniętych, rozwijających się małych państw wyspiarskich i krajów afrykańskich, aby umożliwić im studiowanie na wyższych uczelniach, w tym ułatwić dostęp do szkoleń zawodowych, technologii informacyjnych i komunikacyjnych, programów technicznych, inżynierskich i naukowych w krajach rozwiniętych i rozwijających się</p>	<p>4.5.1 Wskaźniki parytetu płci w obszarze edukacji</p> <p>4.b.1 Wielkość oficjalnej pomocy rozwojowej przekazanej na stypendia</p>	
	godna praca (CZR 8)	<p>8.3 Promować politykę rozwojową wspierającą działalność produkcyjną, tworzenie godziwych miejsc pracy, przedsiębiorczość, kreatywność i innowacje, oraz zachęcającą do wychodzenia z szarej strefy i rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, w tym poprzez dostęp do usług finansowych</p> <p>8.5 Do 2030 roku zapewnić pełne i produktywne zatrudnienie oraz</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba utworzonych miejsc pracy – Liczba osób, które uzyskały nowe umiejętności i kompetencje – Liczba absolwentów szkoleń i kursów technicznych i zawodowych – Liczba osób przyjętych na staże i praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych 	<p>Poprawiły się warunki zatrudnienia, w szczególności dla kobiet oraz osób z niepełnosprawnością.</p> <p>Zwiększyła się aktywność zawodowa i zatrudnienia, w szczególności wśród kobiet i młodzieży.</p>

		<p>godną pracę dla wszystkich kobiet i mężczyzn, w tym dla ludzi młodych i osób z niepełnosprawnością; zapewnić jednakowe wynagrodzenie za pracę o jednakowej wartości</p> <p>8.6 Do 2030 roku znacznie zmniejszyć odsetek młodych ludzi pozostających bez pracy i nie uczestniczących w procesie edukacji lub szkoleniach</p> <p>8.9 Do 2030 roku opracować i wdrożyć polityki promujące zrównoważoną turystykę, która tworzy miejsca pracy oraz promuje lokalną kulturę, dziedzictwo przyrodnicze⁷ i produkty</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób korzystających ze wsparcia w postaci doradztwa zawodowego – Liczba nowo oferowanych szkoleń i kursów zawodowych – Poziom bezrobocia wśród kobiet i młodzieży – Liczba osób aktywnych zawodowo wśród młodzieży i kobiet w wieku produkcyjnym <p><u>Wskaźniki powiązane z poniższymi wskaźnikami dla celów globalnych:</u></p> <p>8.5.1 Przeciętna wysokość stawki godzinowej dla zatrudnionych kobiet i mężczyzn według zawodu oraz wieku</p> <p>8.5.2 Stopa bezrobocia (wg BAEL)</p> <p>8.6.1 Osoby młode niepracujące, nieuczące się i niedokształcające się</p> <p>8.9.1 Udział procentowy turystyki w PKB</p> <p>8.9.2 Udział miejsc pracy w zrównoważonym przemyśle turystycznym w ogólnej liczbie miejsc pracy w przemyśle turystycznym</p>	<p>Powstały nowe, dobrej jakości miejsca pracy, odpowiadające na potrzeby lokalnej gospodarki i rynku pracy, zwłaszcza w sektorach rolnictwa i przetwórstwa, zielonych technologii i IT oraz zrównoważonej turystyki.</p>
--	--	--	--	---

⁷ Dokument „Cele Zrównoważonego Rozwoju (SDG) i zadania Agendy 2030” nie zawiera odniesienia do dziedzictwa przyrodniczego. Dziedzictwo przyrodnicze zostało włączone w zakres priorytetów tematycznych oraz uwzględnione w matrycy w efekcie konsultacji społecznych Planu współpracy rozwojowej na 2021 r.

	przedsiębiorczość (CZR 8)	<p>8.2 Osiągnąć wyższy poziom wydajności gospodarczej poprzez dywersyfikację, modernizację technologiczną i innowacje, a także poprzez skupienie się na sektorach o wysokiej wartości dodanej oraz o wysokim wskaźniku pracochłonności</p> <p>8.3 Promować politykę rozwojową wspierającą działalność produkcyjną, tworzenie godziwych miejsc pracy, przedsiębiorczość, kreatywność i innowacje, oraz zachęcającą do wychodzenia z szarej strefy i rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, w tym poprzez dostęp do usług finansowych</p> <p>8.9 Do 2030 roku opracować i wdrożyć polityki promujące zrównoważoną turystykę, która tworzy miejsca pracy oraz promuje</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem – Liczba założonych działalności gospodarczych, w szczególności wśród osób młodych i kobiet, a także na obszarach wiejskich – Liczba projektów biznesowych powstałych w wyniku działań projektowych, w szczególności wśród osób młodych i kobiet, a także na obszarach wiejskich – Liczba nowo powstałych grup producenckich, kooperatyw i spółdzielni – Liczba nowo powstałych organizacji non-profit – Liczba zakupionych i zainstalowanych maszyn i urządzeń w przedsiębiorstwach objętych wsparciem – Liczba osób przeszkolonych z zakresu otwierania, prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej, w szczególności wśród osób młodych 	<p>Wzrosła przedsiębiorczość oparta na innowacyjnych narzędziach i technologiach.</p> <p>Rozwinęły się w szczególności sektory spośród wymienionych: zrównoważona turystyka, sektor rolno-spożywczy, przetwórstwo, zielone technologie, IT, gospodarka odpadami.</p> <p>Wzrosła przedsiębiorczość osób młodych i kobiet, a także na obszarach wiejskich.</p> <p>Zwiększył się potencjał instytucjonalny władz lokalnych do wspierania rozwoju przedsiębiorczości.</p>

		<p>lokalną kulturę, dziedzictwo przyrodnicze⁸ i produkty</p>	<p>i kobiet, a także na obszarach wiejskich</p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba przedstawicieli biznesu, którzy zdobyli nową wiedzę lub umiejętności – Liczba przedsiębiorstw, które zaadoptowały nowe narzędzia/nowe technologie – Liczba godzin doradztwa/ konsultacji dla przedsiębiorców – Udział grupy producenckiej, kooperatywy, spółdzielni pracy w danym rynku – Poziom wydatków na prace badawczo-rozwojowe – Liczba uzyskanych certyfikatów, patentów, licencji, znaków towarowych – Wdrożone lub usprawnione standardy/procesy/systemy produkcji, zarządzania i sprzedaży – Wysokość środków w budżecie zabezpieczonych na cel wspierania przedsiębiorczości lokalnej 	
--	--	---	---	--

⁸ Dokument „Cele Zrównoważonego Rozwoju (SDG) i zadania Agendy 2030” nie zawiera odniesienia do dziedzictwa przyrodniczego. Dziedzictwo przyrodnicze zostało włączone w zakres priorytetów tematycznych oraz uwzględnione w matrycy w efekcie konsultacji społecznych Planu współpracy rozwojowej na 2021 r.

			<ul style="list-style-type: none"> – Liczba nowych programów wspierania przedsiębiorczości lokalnej <p><u>Wskaźniki powiązane z poniższymi wskaźnikami dla celów globalnych:</u></p> <p>8.2.1 Roczne tempo wzrostu realnego PKB na 1 pracującego</p> <p>8.9.1 Udział procentowy turystyki w PKB</p> <p>8.9.2 Udział miejsc pracy w zrównoważonym przemyśle turystycznym w ogólnej liczbie miejsc pracy w przemyśle turystycznym</p>	
	<p>redukcja nierówności (CZR 10)</p>	<p>10.2 Do 2030 roku umożliwić i promować uczestnictwo w życiu społecznym, gospodarczym i politycznym wszystkich ludzi, bez względu na wiek, płeć, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię, status ekonomiczny bądź inne czynniki</p> <p>10.3 Zapewnić równe szanse oraz zmniejszać istniejące nierówności poprzez eliminowanie dyskryminujących praw, polityk i praktyk oraz promować</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba szkoleń dla kadry/personelu pracującego z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym – Liczba przeszkolonych pracowników organizacji społecznych świadczących wsparcie na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem – Liczba wprowadzonych ułatwień/usprawnień i/lub zniesionych barier w dostępie do usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem. – Liczba akcji/kampanii/wydarzeń integracyjnych, zwiększających świadomość społeczną nt. 	<p>Dostęp do usług społecznych osób z grup zagrożonych wykluczeniem poprawił się.</p> <p>Zostały wdrożone działania w kierunku zmniejszenia nierówności grup marginalizowanych, w tym mające na celu zwalczanie wszelkich form przemocy wobec kobiet i dziewcząt.</p>

		odpowiednią legislację, polityki i działania w tym zakresie	<p>problemów i potrzeb osób z grup zagrożonych wykluczeniem</p> <p><u>Wskaźniki powiązane z poniższymi wskaźnikami dla celów globalnych:</u></p> <p>10.2.1 Stopa ubóstwa po transferach społecznych</p> <p>10.3.1 Poczucie zagrożenia dyskryminacją</p>	
	zrównoważone miasta (CZR 11)	<p>1.3 Do 2030 roku zintensyfikować zrównoważoną urbanizację sprzyjającą włączeniu społecznemu oraz możliwości partycypacji w zintegrowanym i zrównoważonym planowaniu i zagospodarowaniu ludzkich osiedli we wszystkich krajach</p> <p>1.6 Do 2030 roku zmniejszyć wskaźnik per capita niekorzystnego oddziaływania miast na środowisko, zwracając szczególną uwagę na jakość powietrza oraz gospodarkę odpadami komunalnymi i innymi zanieczyszczeniami</p> <p>1.7 Do 2030 roku zapewnić łatwy, powszechny i sprzyjający integracji społecznej dostęp do bezpiecznych terenów zielonych i przestrzeni publicznej, szczególnie kobietom,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba szkoleń, kursów, warsztatów, spotkań kierowanych do administracji w zakresie wzmocnienia zdolności planowania miejskiego – Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych usług komunalnych, szczególnie w zakresie gospodarki odpadami i zabezpieczenia przeciwpożarowego – Liczba mieszkańców zniszczonych terenów miast, które zostały poddane odbudowie/rewitalizacji – Obszar poddany odbudowie/rewitalizacji – Liczba mieszkańców, która uzyskała dostęp do otwartych publicznych przestrzeni – Liczba nowych połączeń pomiędzy obszarami miejskimi, podmiejskimi i wiejskimi 	<p>Wzrosła administracyjna zdolność planowania i rewitalizacji miast w sposób sprzyjający zrównoważonemu rozwojowi.</p> <p>Poprawiła się jakość życia mieszkańców miast.</p>

		<p>dzieciom, osobom starszym i osobom z niepełnosprawnością</p> <p>11.a Wspierać korzystne ekonomicznie, społecznie i środowiskowo połączenia pomiędzy obszarami miejskimi, podmiejskimi i wiejskimi poprzez wzmocnienie planowania i zagospodarowania przestrzennego na poziomie krajowym i regionalnym</p> <p>11.b Do 2030 roku znacząco zwiększyć liczbę miast i osiedli ludzkich opracowujących i wdrażających zintegrowane polityki oraz plany dążące do zwiększenia integracji społecznej i efektywności wykorzystywania zasobów, łagodzenia skutków i przystosowania do zmian klimatycznych, odporności na skutki klęsk żywiołowych. Rozwijać i wdrażać kompleksowe zarządzanie ryzykiem klęsk na wszystkich poziomach, zgodnie z Ramowym programem działania z Sendai na rzecz ograniczania ryzyka katastrof na lata 2015-2030 (Sendai Framework</p>	<p><u>Wskaźniki powiązane z poniższymi wskaźnikami dla celów globalnych:</u></p> <p>11.2.1 Odsetek ludności o dogodnym dostępie do środków transportu publicznego według grup wieku, płci oraz z uwzględnieniem udogodnień dla osób z niepełnosprawnością</p> <p>11.7.1 Przeciętny udział terenów zabudowanych stanowiących przestrzeń publiczną dostępną dla wszystkich w terenach zabudowanych ogółem, według grup wieku, płci i osób z niepełnosprawnością</p> <p>11.c.1 Udział finansowego wsparcia dla najmniej rozwiniętych państw przeznaczonego na budowę i modernizację trwałych, odpornych i zasobooszczędnych budynków wykorzystujących lokalne zasoby</p>	
--	--	--	--	--

		for Disaster Risk Reduction 2015–2030) 11.c Wspierać kraje najstabilniej rozwinięte, w tym poprzez pomoc finansową i techniczną, w budowaniu zrównoważonych i stabilnych budynków z wykorzystaniem miejscowych materiałów		
Zdrowie (CZR 3)		3.1 Do 2030 roku zmniejszyć globalny wskaźnik umieralności okołoporodowej do poziomu poniżej 70 przypadków na 100 000 żywych urodzeń 3.2 Do 2030 roku wyeliminować przypadki zgonów, którym można zapobiec, wśród noworodków i dzieci poniżej piątego roku życia. Wszystkie państwa będą dążyć do ograniczenia umieralności noworodków i osiągnięcia maksymalnego poziomu 12 przypadków zgonów na 1000 żywych urodzeń i umieralności dzieci poniżej piątego roku życia do maksymalnie 25 przypadków na 1000 żywych urodzeń	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób korzystających z odnowionej infrastruktury/podmiotów leczniczych – Liczba oraz powierzchnia wyremontowanych pomieszczeń w ośrodkach zdrowia – Liczba osób z dostępem do przeszkolonego personelu medycznego – Liczba zabiegów i konsultacji medycznych przeprowadzonych przez przeszkolony personel – Liczba przeszkolonego personelu medycznego – Liczba godzin zrealizowanych programów, szkoleń i staży szkoleniowych 	<p>Jakość i dostępność opieki zdrowotnej poprawiły się, w tym w zakresie opieki okołoporodowej oraz przeciwdziałania i leczenia chorób zakaźnych.</p> <p>Wzrosła świadomość społeczności lokalnej na temat zdrowego żywienia dzieci do lat 5.</p> <p>Wzmocniła się zdolność krajów Partnerstwa Wschodniego w dziedzinie wczesnego ostrzegania, redukcji ryzyka oraz zarządzania krajowym i globalnym ryzykiem w obszarze zdrowia.</p>

		<p>3.8 Zapewnić powszechną opiekę zdrowotną, w tym zabezpieczenie przed ryzykiem finansowym, dostęp do wysokiej jakości podstawowej opieki zdrowotnej oraz bezpiecznych, skutecznych, wysokiej jakości, przystępnych cenowo leków i szczepionek</p> <p>3.d Wzmocnić zdolność wszystkich krajów, szczególnie państw rozwijających się, w zakresie wczesnego ostrzegania, redukcji ryzyka oraz zarządzania krajowym i globalnym ryzykiem w obszarze zdrowia</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób leczona za pomocą nowego wyposażenia medycznego – Liczba oraz rodzaj przekazanego sprzętu, w tym specjalistycznego, i materiałów medycznych – Liczba wdrożonych lub ulepszonych procedur sanitarnych i medycznych – Liczba zrealizowanych godzin zajęć z zakresu edukacji zdrowotnej – Liczba odbiorców, do których skierowane były zajęcia edukacyjne <p><u>Wskaźniki powiązane z poniższymi wskaźnikami dla celów globalnych:</u></p> <p>3.1.1 Współczynnik umieralności matek</p> <p>3.1.2 Odsetek urodzeń żywych z pomocą fachową</p> <p>3.2.1 Współczynnik umieralności dzieci w wieku 0-4 lata</p> <p>3.2.2 Współczynnik zgonów noworodków, tj. dzieci w wieku 0-27 dni</p> <p>3.8.1 Zasięg podstawowych świadczeń zdrowotnych (określany jako średni zasięg podstawowych świadczeń zdrowotnych na podstawie monitorowanych interwencji, włączając opiekę nad matką, noworodkiem</p>	
--	--	---	---	--

			<p>i dzieckiem, choroby zakaźne, choroby niezakaźne, wydajność i dostęp do świadczeń wśród ogółu ludności i w grupach nieuprzywilejowanych)</p> <p>3.b.1 Odsetek ludności objętej docelowo wszystkimi szczepieniami przewidzianymi w krajowym programie szczepień</p>	
<p>Klimat i zasoby naturalne (CZR 6, 7, 13, 15)</p>	<p>działania na rzecz klimatu (SGD13)</p>	<p>13.1 Wzmocnić zdolności adaptacyjne i odporność na zagrożenia klimatyczne i klęski żywiołowe we wszystkich krajach</p> <p>13.2 Włączyć działania na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu do krajowych polityk, strategii i planów</p> <p>13.3 Zwiększyć poziom edukacji, świadomości oraz potencjał ludzki i instytucjonalny w zakresie łagodzenia zmian klimatu, adaptacji do nich, ograniczenia skutków zmian klimatu oraz systemów wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Obszar objęty działaniami zapobiegawczymi i naprawczymi w odniesieniu do kwestii środowiska – Liczba podjętych działań zapobiegawczych i naprawczych oraz opracowanych procedur dotyczących ograniczania skutków zmian klimatycznych i wywołanych działalnością człowieka – Zakres dostosowania wewnętrznych przepisów prawa do norm unijnych w wyniku podjętych interwencji – Liczba przekazanego/zainstalowanego wyposażenia – Liczba przeszkolonych ratowników – Liczba godzin i ilość zorganizowanych szkoleń/ćwiczeń z zakresu reagowania w sytuacjach klęsk żywiołowych 	<p>Wzrosła zdolność administracji publicznej zakresie zapewnienia skutecznego zarządzania środowiskiem.</p> <p>Nastąpił wzrost zdolności operacyjnych, w szczególności dotyczących tworzenia systemów zarządzania informacją, wczesnego ostrzegania, redukcji ryzyka oraz zarządzania ryzykiem, a także zapobiegania klęskom żywiołowym i katastrofom, wynikającym z działalności człowieka i zarządzania kryzysowego.</p>

			<ul style="list-style-type: none"> – Liczba i rodzaj nabytego wyposażenia ratowniczego (w tym sprzęt ochrony osobistej) – Liczba godzin szkoleniowych z zakresu obsługi wyposażenia ratowniczego – Liczba opracowanych i wdrożonych procedur reagowania w sytuacjach klęsk żywiołowych – Liczba materiałów edukacyjnych przygotowanych na potrzeby szkoleniowe <p><u>Wskaźniki powiązane z poniższymi wskaźnikiem dla celów globalnych:</u></p> <p>13.1.3 Odsetek jednostek samorządu terytorialnego, które przyjęły i wdrożyły lokalne strategie redukcji ryzyka klęsk żywiołowych zgodne z krajową strategią redukcji ryzyka klęsk żywiołowych</p>	
	czysta woda i warunki sanitarne (CZR 6)	6.2 Do 2030 roku zapewnić wszystkim ludziom dostęp do odpowiednich i godziwych warunków sanitarnych i higieny oraz wyeliminować praktyki defekacji na otwartej przestrzeni, przy czym należy zwrócić szczególną uwagę na	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób, które zyskały dostęp do infrastruktury wodno-sanitarnej – Liczba i rodzaj zbudowanej infrastruktury sanitarnej – Liczba szkoleń/warsztatów/spotkań nt. zarządzania gospodarką odpadami oraz gospodarką wodną z udziałem społeczności lokalnej 	Nastąpiła poprawa w zakresie dostępności podstawowej infrastruktury wodno-sanitarnej, w szczególności w instytucjach użyteczności publicznej oraz dużych skupiskach miejskich.

		<p>potrzeby kobiet, dziewcząt i osób w szczególnie trudnej sytuacji</p> <p>6.3 Do 2030 roku poprawić jakość wody poprzez zmniejszenie zanieczyszczeń, likwidowanie wysypisk śmieci, ograniczenie stosowania szkodliwych substancji chemicznych i innych niebezpiecznych materiałów. Zmniejszyć o połowę ilość nieoczyszczonych ścieków oraz znacząco podnieść poziom recyklingu i bezpiecznego ponownego wykorzystania materiałów w skali globalnej</p> <p>6.b Wspierać i wzmacniać udział lokalnych społeczności w poprawie gospodarowania zasobami wodnymi i polepszaniu infrastruktury sanitarnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba przekazanego sprzętu/infrastruktury służącego poprawie zarządzania gospodarką odpadami oraz gospodarką wodną – Liczba podjętych działań oraz opracowanych procedur dotyczących zarządzania gospodarką odpadami oraz wodną – Liczba podjętych działań oraz opracowanych procedur dotyczących zarządzania gospodarką odpadami oraz wodną, gwarantujących zaangażowanie społeczności lokalnej – Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach/spotkaniach <p><u>Wskaźniki powiązane z poniższymi wskaźnikami dla celów globalnych:</u></p> <p>6.2.1 Odsetek ludności korzystającej z bezpiecznie zarządzanych usług kanalizacyjnych, w tym stanowisk do mycia rąk z dostępem do wody i mydła</p> <p>6.3.1 Odsetek oczyszczanych ścieków przemysłowych i komunalnych w stosunku do ścieków wytworzonych (Ilość ścieków wymagających oczyszczenia oczyszczonych w stosunku do ilości ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzanych do wód lub</p>	<p>Zwiększył się też udział lokalnych społeczności w gospodarowaniu zasobami wodnymi i infrastruktury sanitarnej.</p>
--	--	--	--	---

			do ziemi) 6.b.1 Odsetek jednostek samorządu terytorialnego z ustalonymi i wdrożonymi zasadami i procedurami dotyczącymi udziału społeczności lokalnych w gospodarowaniu zasobami wodnymi i infrastrukturze sanitarnej	
	lasy i różnorodność biologiczna (CZR 15)	5.1 Do 2030 roku zapewnić ochronę, przywracanie i zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych i śródlądowych oraz usług ekosystemowych, jakich dostarczają, w szczególności lasów, mokradł, terenów górskich i terenów suchych, zgodnie z zobowiązaniami międzynarodowymi 15.2 Do 2030 roku promować wdrażanie zrównoważonego gospodarowania wszystkimi typami lasów; zahamować proces wylesiania, odtworzyć zdegradowane lasy; znacząco zwiększyć zalesienie oraz ponowne zalesienie na poziomie globalnym	Obszar, na którym podjęto działania prowadzące do zachowania bioróżnorodności, ochrony i odtworzenia zrównoważonego użytkowania ekosystemów <u>Wskaźnik powiązany z poniższymi wskaźnikami dla celów globalnych:</u> 15.1.1 Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej kraju 15.1.2 Odsetek terenów lądowych i wód powierzchniowych istotnych dla różnorodności biologicznej objętych ochroną - według typu ekosystemu 15.2.1 Postęp w kierunku zrównoważonej gospodarki leśnej	Działania na rzecz zachowania różnorodności biologicznej, ochrony, odtworzenia i zrównoważonego użytkowania ekosystemów doprowadziły do poprawy sytuacji na danym obszarze.

	<p>odnawialne źródła energii (CZR 7)</p>	<p>7.1 Do 2030 roku zapewnić powszechny dostęp do przystępnych cenowo, niezawodnych i nowoczesnych usług energetycznych</p> <p>7.2 Do 2030 roku znacząco zwiększyć udział odnawialnych źródeł energii w globalnym miesie energetycznym</p> <p>7.b Do 2030 roku rozbudować infrastrukturę i zmodernizować technologie umożliwiające dostęp do nowoczesnych i zrównoważonych usług energetycznych dla wszystkich mieszkańców krajów rozwijających się, w szczególności państw najstabilniej rozwiniętych, rozwijających się małych państw wyspiarskich i rozwijających się krajów śródziemnych, zgodnie z ich programami rozwojowymi</p>	<p>Liczba osób/podmiotów korzystających z dostępu do energii ze źródeł odnawialnych i technologii energooszczędnych</p> <p><u>Wskaźnik powiązany z poniższymi wskaźnikami dla celów globalnych:</u></p> <p>7.1.1 Odsetek ludności z dostępem do elektryczności</p> <p>7.1.2 Odsetek ludności wykorzystującej podstawowo czyste paliwa i technologie</p> <p>7.2.1 Udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto</p>	<p>Zwiększył się potencjał sektora publicznego w zakresie stosowania odnawialnych źródeł energii oraz poprawił się dostęp do usług energetycznych ze źródeł odnawialnych oraz technologii energooszczędnych, w szczególności w instytucjach użyteczności publicznej.</p>
--	---	---	---	--